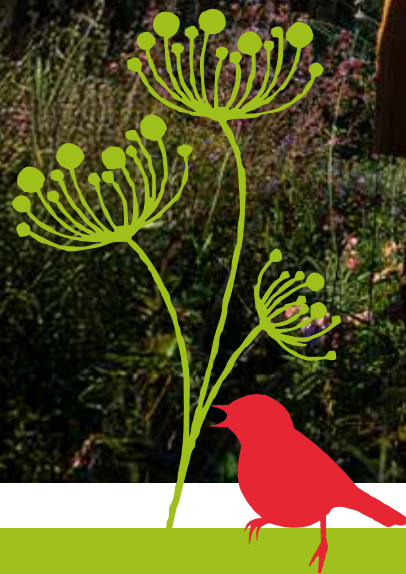

Samen voor meer groen!

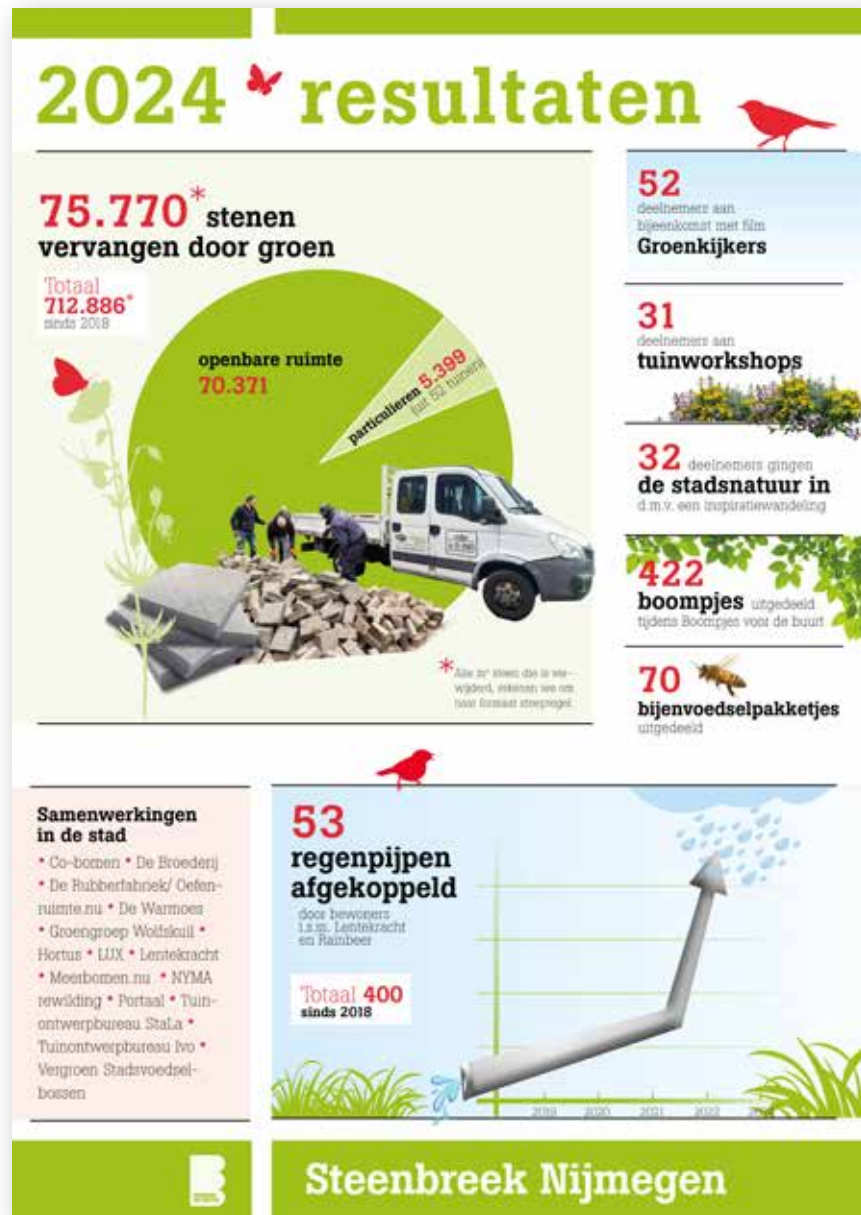
Jaarverslag 2024

Steenbreek Nijmegen

Steenbreek Nijmegen

Sinds 2018, toen Nijmegen de duurzame hoofdstad van Europa was, voert Museum De Bastei Operatie Steenbreek Nijmegen uit. Tot 2024 lag de focus voornamelijk op campagne voeren en actief tegels vervangen voor groen. Duurzame vergroening van private tuinen vraagt echter om meer. Sinds 2024 richten we ons daarom op het vergroten van kennis, bewustwording en eigenaarschap van bewoners om tot gedragsverandering te komen. Dus minder focus op aantallen tegels, meer op activiteiten die bijdragen aan het begrijpen waarom vergroening van de stad zo belangrijk is. In lijn met naamswijziging van Stichting Steenbreek landelijk, gingen we verder onder de nieuwe naam 'Steenbreek Nijmegen' en het nieuwe motto: 'samen voor meer groen'.

Deze wijzigingen vormen een mooie opmaat naar 2025, waarin we de Steenbreek-werkzaamheden steviger willen neerzetten: NME-Nijmegen en Steenbreek Nijmegen gaan verder als één NDE-hub: 'Nijmegen Natuurlijk'. Hiervoor staat een kersvers team klaar en ligt een plan op de plank dat aansluit bij de klimaatdoelstellingen van gemeente Nijmegen en de maatschappelijke ambities van Museum De Bastei.

In dit jaarverslag lees je over de reguliere en nieuwe activiteiten die wij in 2024 organiseerden voor de bewoners van de stad. We geven een terugblik op interne veranderingen waaraan hard is gewerkt en een vooruitblik op wat er in 2025 gaat komen.

Veel leesplezier!

Activiteiten voor inwoners van Nijmegen in 2024

Stadsbrede activiteiten

Oproep: Steenbreektrofee 2024

1 februari tot 20 mei 2024

Oproep aan bewoners om hun creatieve groenprojecten te delen, daarmee anderen te inspireren en kans te maken op de Steenbreektrofee. Helaas heeft geen enkel groen initiatief vanuit Nijmegen zich hiervoor aangemeld.

Overhandiging jaaroverzicht 2023

5 februari

Op 5 februari ontving wethouder Cilia Daemen het Steenbreek Nijmegen jaaroverzicht 2023 uit handen van Hans Hooijmaijers, directeur van Museum De Bastei. De overhandiging vond plaats in het Valkhofpark, een belangrijke groene plek in het deel van de stad waar het museum gevestigd is.

Bewonersbijeenkomst Biodiversiteitsproject Nijmegen-Oost

16 maart 2024

Samen met stadsecoloog Joep van Belkom, Lentekracht en Mijn Wijk Soorten Rijk zijn we in 2023 in Nijmegen-Oost een project gestart om de biodiversiteit te versterken. Op 16 maart werd een eindactiviteit georganiseerd in de vorm van een inloopochtend in Wijkcentrum Daalsehof. Bewoners kwamen samen om de resultaten te ontdekken, te horen wat er bereikt is en vragen te stellen. Er waren zo'n 25 bewoners aanwezig bij deze bijeenkomst.

Actie: Voedselbank voor bijen

11 april tot 22 mei 2024

Museum De Bastei was een voedselbank voor bijen tijdens de nationale actie Voer de Bij Bij van The Pollinators. We hebben bewoners opgeroepen om gratis gifvrij, inheems bloemzaad op te halen en mee te zaaien op 22 april: de Nationale Zaaiday. We hebben nog zaadjes bijbesteld. Uiteindelijk zijn alle 70 zakjes opgehaald door bewoners met een tuin. Voor volgend jaar zien we kansen om deze actie verder uit te bereiden. Let's pollinate Nijmegen!

Actie: Pijpenkappuh! Doedag 1

24 mei 2024

Op vrijdag 24 mei zijn er tijdens de actie Pijpenkappuh 30 regenpijpen van Nijmeegse woningen afgekoppeld van het riool. Het afkoppelteam van Lentekracht verzorgde de uitvoer. Door veel regenwater kan het riool overbelast raken met als gevolg dat straten blank komen te staan, kelders onderlopen en bewoners natte voeten krijgen. Met het afkoppelen van een regenpijp kan het regenwater weglopen in de tuin in plaats van in het riool.

Workshop: Ontwerp je eigen natuurvriendelijke tuin 1/3

14 juni 2024

De workshop Ontwerp je eigen natuurvriendelijke tuin, is de eerste activiteit die past bij onze nieuwe missie, visie en aanpak. De workshop is ontwikkeld samen met de vaste tuinadviseurs Sytske van der Kooi en Ine Voets, vanuit de filosofie dat we bewoners willen ondersteunen in het zelfstandig vergroenen van hun tuin. Door bewoners te stimuleren in hun eigenaarschap en hen te leren wat hierbij belangrijk is en hoe je dit aanpakt bereiken we meer op gebied van gedragsverandering.

We willen iets in hen wakker maken, hen inspireren om bewuster om te gaan met hun leefomgeving en kennis vergroten over hoe je dit doet. Tijdens de workshop presenteren we deelnemers tips en informatie over hoe ze hun tuin zo kunnen ontwerpen dat deze aantrekkelijk is voor vogels, bijen en andere dieren. In het tweede deel maken deelnemers, onder begeleiding van de tuinadviseurs, zelf een schetsontwerp voor hun tuin.

We hadden plek voor 15 deelnemers. Deze plekken waren binnen no-time gevuld.

Inspiratiewandeling: Rewilding in eigen tuin

10 september 2024

In opdracht van gemeente Nijmegen en in samenwerking met ARK Rewilding Nederland vindt er op het NYMA-terrein een uniek urban rewilding project plaats. Rewilding is een stroming in natuurbeheer waar de regie wordt teruggegeven aan de natuur. De vraag die centraal staat bij Urban Rewilding NYMA is 'Wat als we de stad zien als een natuurgebied waar mensen wonen?' Planten en dieren krijgen op deze plek in de stad de ruimte om zich natuurlijk te ontwikkelen. Steenbreek Nijmegen vindt dit project en deze aanpak inspirerend en wil dit graag delen met Nijmegenaren. Want als je iets minder van tuinieren houdt, maar wel graag wil vergroenen, zijn er meerdere mogelijkheden. Bijvoorbeeld de natuur haar gang te laten gaan.

Foto: Nyma Rewilding 2

Steenbreek Nijmegen en Urban Rewilding NYMA nodigden bewoners uit om mee te wandelen over het NYMA terrein. Jos Rademakers liet zien hoe de natuur hier reactief wordt onderhouden, wat de voordelen zijn en hoe je dit op kleine schaal toe kan passen in eigen tuin. De wandeling was strak volgeboekt.

Workshop: Ontwerp je eigen natuurvriendelijke tuin 2/3

18 september 2024

We willen deze workshop structureel gaan aanbieden. De tweede workshop was gepland op een woensdagochtend. Ook om eens verschillende dagen en tijdstippen te proberen en te ontdekken wat nou goed werkt voor potentiële deelnemers. Dit leverde een kleine groep deelnemers op. Het voordeel hiervan was dat er we nog meer persoonlijke aandacht en begeleiding konden geven aan de deelnemers.

Actie: Tegelophaaldagen 2024 1/2

4 en 5 oktober 2024

We halen al een aantal jaren stenen op bij bewoners middels een tegeltaxi in samenwerking met Onder de bomen. Helaas kondigde Onder de bomen eind 2023 aan te stoppen. In overleg met wethouder Daemen hebben we de tegelophaalservice in het najaar van 2024 nieuw leven ingeblazen. We zochten hiervoor de samenwerking met Lentekracht. Op 4 en 5 oktober hebben we 24 Nijmeegse huishoudens kunnen helpen met het afvoeren van hun tuintegels en in totaal 2511 stenen opgehaald. Dar steunde de actie door zakken compost beschikbaar te stellen. We hebben deze dagen 37 compostzakken achtergelaten zodat bewoners hun grond die onder de tegels tevoorschijn kwam vruchtbaar kunnen maken.

Rondleiding: Je tuin (niet!) winterklaar maken

5 oktober 2024

We zochten de samenwerking met groene schatkamer Hortus om te verkennen of we samen een inspirerende activiteit konden creëren voor inwoners van Nijmegen. Het werd een inspiratiewandeling in hun voorbeeldtuin Tuin van de Toekomst passend bij het herfst/winter seizoen. Samen met theetuin-coördinator Liselot van Osch leerden bewoners hoe je je tuin op duurzame wijze klaar maakt voor de winter tijdens de rondleiding: Je tuin (niet) winterklaar maken.

Actie: Pijpenkappuh! 2/2

1 november 2024

Op de tweede Pijpenkappuh doedag van het jaar hebben we ons vooral gericht op de bewoners die nog op de reservelijst stonden. We hebben op deze dag 23 regenpijpen afgekoppeld, in totaal dit jaar 53 regenpijpen. We zien toch een behoorlijk percentage van de aangemelde regenpijpen die we helaas moesten afkeuren. Dit jaar gaat het om 68% van de aangemelde regenpijpen. De meest voorkomende redenen zijn dat er niet voldoende groen is om het water goed weg te laten lopen, bewoners graag een regenton wilden aansluiten (dit boden wij dit jaar niet aan) of de woning zou een te ingewikkelde constructie nodig zou hebben voor het afkoppelen.

Actie: Boompjes voor de Buurt

3 november 2024

Boompjes voor de Buurt is een initiatief van Co-bomen in samenwerking met Meer Bomen Nu, De Broederij, De Rubberfabriek/Oefenruimte.nu, De Warmoes en Steenbreek Nijmegen. Deze organisaties zetten zich samen enthousiast in voor bewuster samenleven in een groene, klimaatbestendige stad. Ze geven jonge zaailingen gratis weg en bieden voor een lage prijs geteelde fruitboompjes aan, zodat iedereen eenvoudig een steentje kan bijdragen aan een groene stad. Door dit feestelijk te doen op een plek in de wijk stimuleerden we dat buurtbewoners elkaar ontmoeten. Steenbreek Nijmegen zorgt voor de communicatie en promotie voor dit evenement.

Dit jaar was de tweede editie. De festiviteiten trokken naast historische tuinderij De Warmoes in Lent en De Rubberfabriek/Oefenruimte.nu in De Biezen voor het eerst ook naar creatieve broedplaats en ontmoetingsplek De Broederij in Lindenholt. Burgemeester Hubert Bruls heeft zondagochtend het eerste boompje uitgedeeld aan bewoners uit de wijk Lindenholt. In totaal werden door bewoners van deze drie buurten 422 boompjes opgehaald om een bestemming te geven in hun tuinen.

Film en gesprek: Documentaire 'Groenkijkers'

4 november 2024

We zochten contact met LUX om de documentaire Groenkijkers van Sanne Rovers op het grote doek te vertonen. We wilden een moment creëren om te genieten van de mooie, bijzondere beelden van de natuur gecombineerd met een flinke dosis inspiratie voor je eigen bijdrage.

In het kader van de filmreeks Nimma aan Zee, werd de vertoning ingepland en nodigden we bewoners uit voor deze inspirerende documentaire. Om de drempel zo laag mogelijk te houden deden wij een financiële bijdrage voor de huur van de film waardoor de toegangsprijs slechts 4 euro was. We organiseerden een nagesprek met stadsecoloog Joep van Belkom. Centraal stond de vraag: met welke kleine handelingen kun je een verschil maken voor de natuur in je eigen omgeving? Tijdens deze avond met 52 Nijmegenaren ontstond een dynamisch gesprek met veel vragen vanuit bewoners.

Actie: Tegelophaaldagen 2024 2/2

15 en 16 november 2024

Tijdens de tweede tegelophaaldagen van 2024 hebben we 28 adressen kunnen helpen en in totaal 2889 stenen afgevoerd. We hebben deze dagen 35 Dar compostzakken achtergelaten. In totaal (4 dagen) is 486 m² vervangen voor groen. Dat zijn 5399 stoeptegels. Ook is er in de publieke ruimte weer actief grijs vervangen voor groen. In totaal zijn er 70.371 stoeptegels weggehaald. Dit brengt het totaal aantal tegels wat sinds 2018 vervangen is voor groen in gemeente Nijmegen op 712.886!

Workshop: Ontwerp je eigen natuurvriendelijke tuin 3/3

22 november 2024

Aan de derde workshop namen 5 mensen deel. In totaal hebben 24 bewoners meegedaan aan de workshops en een ontwerp gemaakt om hun eigen tuin natuurvriendelijker te maken. Reacties van deelnemers waren positief. "Thuis vond ik een leeg vel papier een beetje intimiderend en wist ik niet waar te beginnen. Hier voel ik ruimte om te schetsen en uit te proberen. Ik heb al drie versies gemaakt!" Maar ook "Het fascineert mij hoeveel mogelijkheden ik eigenlijk heb in mijn kleine stadstuin van 20 m²" en "ik heb nu al zin in de vogels en vlinders in mijn tuin als die straks af is." We kijken terug op geslaagde workshops en gaan kijken hoe we dit volgend jaar kunnen inzetten.

Workshop: Stadsvoedselbos in je eigen achtertuin

13 december 2024

In Groesbeek ligt het eerste voedselbos van Nijmegen: Ketelbroek. Begonnen in 2010 ontwikkelt het zich tot een bijzondere biotoop met jaarlijks rijkere oogsten en meer soorten dieren en insecten die er een ideale leefomgeving vinden. Ketelbroek is inmiddels opgenomen in de Natura 2000-lijst. Ook in Nijmegen duiken op meerdere plekken (stads)voedselbossen op: een interessante ontwikkeling vinden wij. Voor deze workshop nodigden we de experts van Vergroen Stadsvoedselbossen uit om een workshop te maken voor bewoners. Tijdens deze workshop leerden bewoners over voedselbos principes en hoe je deze kan toepassen in je eigen tuin. De workshop was snel volgeboekt.

Vergroende voortuin Lijnbaan
109 voor project de Groene Golf

Wijkgerichte activiteiten voor bewoners

Pilotproject: Groene Golf in de Wolfskuil doorlopend

Het pilotproject Groene Golf is een initiatief van Portaal, in samenwerking met Groengroep Wolfskuil, Stichting Driestroom en Steenbreek Nijmegen, waarbij versteende voortuinen van woningen die wachten op nieuwe huurders (zogenaamde mutatiewoningen) vergroend worden aangeboden aan de nieuwe huurders.

In de Wolfskuil in Nijmegen West staan zo'n 1600 huurwoningen van woningcorporatie Portaal. Veel tuinen van deze woningen zijn van oudsher volledig betegeld. Portaal ziet een belangrijke uitdaging in het klaarmaken van de wijk voor het toekomstige klimaat. Daarom zocht de woningcorporatie de samenwerking op met Groengroep Wolfskuil, Stichting Driestroom en Steenbreek Nijmegen. Tijdens een mutatie staat een woning enkele weken leeg. In deze periode wordt de woning van binnen opgeknapt en klaargemaakt voor een nieuwe huurder. De woningcorporatie zag in dit moment een kans om ook de tuin aan te pakken. Zo wordt een nieuwe huurder al bij aanvang al een groenere tuin aangeboden, evenals informatie over hoe je dit groen onderhoudt.

Portaal heeft voor de pilot contact gezocht met verschillende partijen die elk hun eigen specialisme inbrengen: de geschikte voortuinen worden door Portaal aangewezen. Dan gaat Stichting Driestroom aan de slag met het afvoeren van tegels en het storten van grond. Groengroep Wolfskuil verzorgt het beplanten van de nieuwe border met planten uit de door henzelf beheerde kringlooptuin. Steenbreek Nijmegen schenkt de nieuwe huurders het plantgoed voor de laatste m², een bijbehorende flyer met onderhoudstips, denkt inhoudelijk mee en zorgt voor de nodige communicatiemiddelen. Het plan is om elke maand twee voortuinen aan te pakken. De pilot liep tot einde van het jaar.

Een groen welkom

Het welkomstgesprek dat medewerkers van Portaal met de nieuwe huurders voeren wordt bij voortuinen van de Groene Golf verrijkt met een groene verrassing: de nieuwe huurder ontvangt van Portaal een gieter met een flyer van de Groengroep over de vers aangelegde groene voortuin. Steenbreek Nijmegen voegt hier een voucher voor een gratis plantepakket van inheemse kwekerij Cruydt-Hoeck aan toe. Daarmee kan de nieuwe huurder naar eigen smaak de voortuin afmaken. Na aanleg van de tuinen houdt Portaal de vergroende tuinen in het vizier en kunnen de huurders bij Groengroep Wolfskuil terecht voor vragen over het onderhoud.

Voor 2025 evalueren we dit mooie initiatief en bespreken we hoe we dit verder kunnen verbeteren.

Vernieuwingsgolf wijken doorlopend

Doorlopend onderhouden wij contact met de projectleiders van de twee eerste vernieuwingsgolf wijken van gemeente Nijmegen: de Spoorbuurt en de Kannunikenbuurt. Op dinsdagavond 24 september hebben we als kraamhouder op de infomarkt gestaan tijdens de bewonersbijeenkomst in de Kanunikenbuurt in Brakkenstein.

In het nieuws

Het streven naar veel publiciteit zit in ons DNA. Wij zijn fan van lokale kranten en webpagina's: dicht bij bewoners en hun eigen buurt, wijk of straat.

Ook dit jaar was **De Brug** weer een fijne partner in het bereiken van bewoners. We hebben zelfs twee keer de voorpagina van de krant gehaald! Hierbij een greep van een aantal mooie publicaties in 2024.

30 maart

18 mei

31 augustus

5 oktober

Social media

We hebben dit jaar ingezet om social media pagina De Bastei Groen voort te zetten met focus op Instagram en Facebook. Het aantal likes op onze posts is nog niet heel groot, maar er is wel groei waar te nemen.

- We hebben nu **595 volgers** op **Instagram**.
- Op **Facebook** hebben we **276 volgers** en **193 vind-ik-leuks**.

Deze post kreeg veel respons!

E-mail nieuwsbrieven

Vanaf het najaar hebben we twee keer een kwartaal e-mail nieuwsbrief uitgestuurd waarin we nieuws en activiteiten deelden met onze achterban. Deze nieuwsbrief wordt verzonden naar 255 mensen.

Achter de schermen in 2024

Strategie interne organisatie

In 2024 onderzochten en herzagen we de werkwijze en inbedding van de Steenbreek werkzaamheden binnen de organisatie van Museum De Bastei. Het museum heeft ons inziens namelijk ook een maatschappelijke rol. Hierbij maken we zichtbaar wat er om ons heen leeft en zetten we ons in voor een leefbare- en klimaatadaptieve stad in de toekomst. We richten ons op de inwoners van Nijmegen, direct via Steenbreek Nijmegen en via het onderwijs met NME-Nijmegen (Natuur- en Milieu Educatie). Dit is ook in lijn met de landelijke ontwikkelingen op het gebied van natuur- en duurzaamheidseducatie. Om up-to-date te zijn van die laatste zijn we aanwezig bij activiteiten van NDE-netwerkorganisatie GDO (Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling).

Strategie regio Nijmegen

In 2024 onderzochten we welke rol Steenbreek Nijmegen kan spelen in het behalen van de klimaatdoelstellingen van gemeente Nijmegen, als verbinder tussen groene organisaties in regio Nijmegen en als aanjager van groene bewonersinitiatieven. Vanuit verschillende kanten merken we dat hier behoefte aan is. Het oppakken van die rol sluit mooi aan op ons diverse huidige netwerk van groene organisaties vanuit NME en Steenbreek.

Nieuwe communicatiestrategie en website (structuur en inhoud)

In lijn met de landelijke Stichting Steenbreek gebruiken we het woord 'operatie' niet meer. We noemen ons per mei 2024 Steenbreek Nijmegen. Tevens in lijn met de landelijke mottowijziging, veranderden we ons motto in: samen voor meer groen! De Steenbreek Nijmegen webpagina heeft nu een overzichtelijkere structuur en afbeeldingen die meer gericht zijn op het inspireren en motiveren van bewoners tot het zetten van stappen in het duurzaam vergroenen van hun eigen tuin. Deze nieuwe communicatiestrategie is een opmaat naar 2025.

2025 en verder

NME-Nijmegen & Steenbreek Nijmegen worden de NDE-hub Nijmegen: 'Nijmegen Natuurlijk'

Vanaf 2025 gaan Steenbreek en NME Nijmegen samen door als NDE-hub genaamd 'Nijmegen Natuurlijk'. Het Nijmegen Natuurlijk team zal bestaan uit een programmamaker onderwijs, een programmamaker samenleving en een communicatiespecialist. In samenwerking met huidige en nieuwe samenwerkingspartners zal het team zich inzetten voor:

Het bevorderen van kennis en bewustwording ten aanzien van een natuurlijke leefomgeving en het inspireren en stimuleren tot klimaatbewust handelen door jong en oud!

Activiteiten voor drie groepen inwoners

Waar we voorheen vooral het aantal verwijderde tegeld bijhielden, bereiken we in 2025 een bredere groep Nijmeegse bewoners. Daarvoor definiëren wij drie groepen inwoners waar wij onze activiteiten op focussen:

- **Pioniers:** zijn al zelf bezig duurzaamheid in de praktijk te brengen en bereid andere mensen hierbij te helpen;
- **Voorlopers:** willen graag aan de slag, maar hebben nog niet voldoende kennis en/of kunde en/of materialen om te starten;
- **Volgers:** zijn terughoudend omdat ze de voordelen niet kennen, niet weten hoe of niet beschikken over materialen. Wel bereid te luisteren naar wat het voor hen zou kunnen betekenen.

Drie pijlers

De werkzaamheden van de NDE-hub zijn onder te verdelen in de volgende drie pijlers:

- 1. Inspiratie, kennis en bewustwording:** programma voor inwoners, informatie- en communicatiematerialen ontwikkelen, jaarlijkse activiteit voor DuCo's van Nijmeegse woningcorporaties.
- 2. Verbinden en netwerken (nog niet toegekend):** kernteam opzetten van relevante partijen en overleggen voeren, website waarop groene organisaties en initiatieven vindbaar zijn voor bewoners van Nijmegen en elkaar, organiseren van netwerkbijeenkomst.
- 3. Activeren en participeren:** Pijpenkappuh, tegelophaaldagen, vormgeven mogelijke vaste rol binnen gemeentelijke projecten op wijkniveau, uitvoer van reeks tuinvergroeningsacties binnen vernieuwingsgolf.

Colofon

Jaarverslag 2024

Stichting Museum De Bastei

Steenbreek Nijmegen

Waalkade 83

6511 XR Nijmegen

www.steenbreeknijmegen.nl

netwerk.steenbreek@debastei.nl

Redactie

Michelle Peters

Vormgeving

Communicatiebureau de Lynx

Volg ons en deel via:

 @DeBasteiGroen

 @de_bastei_groen

Steenbreek Nijmegen